

Uitgebreid leesverslag van een verhaal of roman

Jelle Stessen V6D

13-4-2023

Boek 1

Hersenschimmen

J. Bernlef

Psychologische roman

Uitgegeven door Querido in 1984

143 pagina's

Samenvatting

Het boek 'Hersenschimmen' van Bernlef gaat over Maarten Klein, een Nederlandse man die naar de Verenigde Staten is geëmigreerd en met zijn vrouw Vera in Gloucester woont. Maarten werkte bij de IMCO, een instituut voor visserijonderzoek in Boston, tot aan zijn pensionering. Echter, Maarten begint zich steeds vaker te realiseren dat hij dingen vergeet en wordt vergeetachtig. Dit leidt ertoe dat hij de schoolbus met kinderen verwacht op een dag dat er geen school is en hij vergeet om hout uit de schuur te halen voor zijn vrouw, hoewel ze hem daar tweemaal om had gevraagd. Zijn gedachten dwalen vaak door associaties af naar gebeurtenissen uit het verleden, vooral uit zijn jeugd, uit de Tweede Wereldoorlog en uit de tijd dat hij op kantoor werkte. Soms roepen de herinneringen handelingen op waarvan hij zich niet bewust is. De symptomen van zijn dementie worden duidelijker en heviger en hij begint zichzelf te isoleren en vervreemdt van zijn vrouw en de wereld om hem heen. Uiteindelijk vergeet hij wie zijn vrouw is, waar hij woont en raakt hij steeds verder de weg kwijt. Zijn vrouw Vera probeert hem te helpen, maar merkt dat het steeds lastiger wordt om contact te maken en haar man te bereiken. Uiteindelijk wordt Maarten naar een kliniek gebracht en hier komt het verhaal ten einde.

Verhaaltechniek

Ruimte

De wereld van het hoofdpersonage wordt naarmate zijn conditie verslechtert steeds kleiner en kleiner. In het begin van het verhaal heeft Maarten nog veel vrijheid, hierna zit hij steeds vaker thuis, en uiteindelijk wordt hij vastgebonden aan bed omdat hij anders wegloopt. Dit geeft de lezer ook de indruk dat de mentale staat van Maarten steeds beperkter wordt. Het gebruik van ruimte als verhaaltechniek komt tot een climax wanneer Maarten vastgebonden moet worden aan het meubilair om niet weg te lopen, dit wekt dan ook sterke emoties op bij de lezer.

Titelverklaring

De titel 'herschimmen' wekt bij mij meteen al een indruk op. Toen ik de titel voor het eerst zag was meteen duidelijk dat het een verhaal zou worden dat iets met psychologie te maken zou hebben. De titel wordt verder in het boek verklaard wanneer Maarten flashbacks krijgt van de tweede wereldoorlog, en wanneer hij zijn dochter gaat zien, die nog aan de andere kant van de wereld woont. Maar ook wanneer hij zich weer een kleuter waant die op school iets uit de bezemkast moet halen.

Plaats in de literatuurgeschiedenis

Het boek "Hersenschimmen" van Bernlef verscheen voor het eerst in 1984, een tijd die gekenmerkt werd door politieke spanningen en grote maatschappelijke veranderingen. In Nederland was er bijvoorbeeld veel discussie over de plaatsing van kruisraketten en de invloed van de Amerikaanse cultuur op de Nederlandse samenleving. Daarnaast was er ook aandacht voor milieu en duurzaamheid, en werden er in de jaren '80 belangrijke stappen gezet op het gebied van vrouwenrechten en homorechten. Het was ook een tijd van technologische vooruitgang, met de opkomst van computers en de eerste mobiele telefoons. Kortom, een boeiende en dynamische tijd waarin de wereld snel aan het veranderen was.

J. Bernlef, pseudoniem van Hendrik Jan Marsman, was een Nederlandse schrijver, dichter en vertaler. Hij werd geboren op 14 januari 1937 in Sint Pancras en overleed op 29 oktober 2012 in Amsterdam. Bernlef studeerde Nederlandse taal- en letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam. Hij maakte deel uit van de literaire stroming de Vijftigers, die zich in de jaren 50 afzette tegen de bestaande literatuur en nieuwe vormen zochten om zich uit te drukken. Later evolueerde zijn werk naar het postmodernisme, een stroming die speelt met genreconventies en de grenzen tussen fictie en realiteit vervaagt.

Hersenschimmen, gepubliceerd in 1984, is een van Bernlefs bekendste werken en toont zijn kenmerkende aandacht voor het innerlijke leven van zijn personages en de menselijke psyche. Het werk maakt deel uit van het postmodernisme en is kenmerkend voor deze stroming door de manier waarop het de grenzen tussen fictie en realiteit onderzoekt en speelt met taal en vertelstructuren.

Ook de interesse van Bernlef voor de werking van de hersenen komt naar voren in het boek.

Over het algemeen kan worden gesteld dat Bernlef met Hersenschimmen aansluit bij een literaire traditie van realistische romans waarin de menselijke psyche en het dagelijks leven centraal staan, maar dat hij door zijn experimentele vertelvorm en postmoderne invloeden een eigen stijl en positie inneemt binnen deze traditie.

Beoordeling

Het einde van het boek spreekt me het meest aan. Maarten wordt in het einde van het boek weggebrach naar een kliniek waar hij waarschijnlijk de laatste maanden van zijn leven spendeert. Dit spreekt me aan omdat ik zelf veel familieleden heb gehad waar dit bij is gebeurd, en ik dus ook bekend ben met de emoties en gevoelens die dit meebrengt. Hierdoor kan ik me goed vinden in het einde van het boek.

Het boek is te vergelijken met een film, aangezien het in meerdere talen verfilmd is.

Ik zou dit boek aanraden. Het geeft veel te leren over dementie, een aandoening die vaak nog onbekend is bij een hoop mensen, en waar velen dus ook weinig over weten.

Recensies

<https://www.hansvervoort.nl/Recensies/article/6/J-Bernlef---Hersenschimmen-1984->

<http://www.hjtimmer.dds.nl/hhonigmann/doc/hersenschimmen/dutchreviews.php>

(Verschillende reviews in kranten)

Boek 2

Zolang er leven is

Hendrik Groen

Biografische roman

Uitgegeven door Meulenhoff Boekerij in 2016

320 pagina's

Samenvatting

Zolang er leven is is een boek geschreven door een schrijver onder het pseudoniem Hendrik Groen. Het verhaal is geschreven in dagboekvorm en volgt het leven van Hendrik Groen en zijn vrienden in een verzorgingstehuis voor ouderen in Amsterdam-Noord. Het belangrijkste probleem dat in het boek wordt beschreven, is de eenzaamheid en de verveling die veel ouderen ervaren in verzorgingstehuizen. Hendrik Groen besluit samen met zijn vrienden een club op te richten om de sleur te doorbreken. Ze organiseren verschillende activiteiten en uitjes, zoals een reisje naar de Keukenhof en een uitstapje naar het strand. De personages in het boek zijn voornamelijk de bewoners van het verzorgingstehuis en de medewerkers die daar werken. Hendrik Groen is de hoofdpersoon en verteller van het verhaal. Andere belangrijke personages zijn Evert, zijn beste vriend, en mevrouw Visser, een andere bewoonster van het tehuis. Het verhaal speelt zich af in het hedendaagse Amsterdam-Noord, in een verzorgingstehuis voor ouderen. Het boek beschrijft de dagelijkse gang van zaken in het tehuis en de uitstapjes die Hendrik en zijn vrienden maken.

Het verhaal eindigt met het overlijden van een van de bewoners van het tehuis, wat de personages doet stilstaan bij hun eigen leven en sterfelijkheid. Desondanks blijven Hendrik en zijn vrienden doorgaan met hun club en activiteiten om het leven in het verzorgingstehuis wat op te vrolijken.

Verhaaltechniek

Vertelwijze

Het boek is geschreven in de vorm van een dagboek. De vertelwijze is humoristisch, soms cynisch en soms ook ontroerend. Hendrik Groen schrijft op een eerlijke en openhartige manier over het leven in het bejaardentehuis en de uitdagingen die hij en zijn vrienden daarbij tegenkomen. Hij geeft op een luchtige manier commentaar op de dagelijkse beslommeringen en problemen die zich voordoen en beschrijft op een realistische manier de frustraties en beperkingen van het ouder worden. De vertelwijze zorgt voor een intiem en persoonlijk inkijkje in het leven van Hendrik Groen en de andere bewoners van het bejaardentehuis, wat het boek zeer populair heeft gemaakt bij een breed publiek.

Motieven en thema's

Het boek bevat verschillende motieven en thema's. Eén van de belangrijkste thema's is ouderdom en eenzaamheid. Hendrik en zijn vrienden zijn ouderen die worstelen met hun lichamelijke en geestelijke aftakeling en zich vaak eenzaam voelen. Het boek behandelt ook thema's als vriendschap, liefde, verlies en de betekenis van het leven. De motieven die in het verhaal voorkomen zijn onder andere humor, cynisme, ironie en maatschappijkritiek. Hendrik gebruikt humor en ironie om de soms trieste en eenzame situaties waarin hij zich bevindt te relativeren en om kritiek te uiten op de maatschappij en de behandeling van ouderen. Het boek laat zien dat ouder worden niet alleen gepaard gaat met fysieke aftakeling, maar ook met emoties en een zoektocht naar betekenis en verbinding.

Plaats in de literatuurgeschiedenis

Het boek is verscheen voor het eerst in 2016. Er speelden toen veel maatschappelijke discussies, zoals over de vergrijzing, de zorg en de bezuinigingen daarop. Het boek speelt zich af in een verzorgingshuis voor senioren, wat toen een actueel thema was. Ook was er toen veel aandacht voor het fenomeen van eenzaamheid onder ouderen en de vraag hoe dit opgelost kan worden. Het boek biedt een kijk in het dagelijks leven van de bewoners en schetst op humoristische wijze de ups en downs van het ouder worden en het wonen in een verzorgingshuis, het boek heeft dan ook veel herkenning en waardering gekregen van lezers van verschillende generaties.

Hendrik Groen is het pseudoniem van een Nederlandse schrijver die in 1955 is geboren. Hij heeft jarenlang in de zorg gewerkt en heeft daar veel inspiratie opgedaan voor zijn boeken. Het werk van Groen kenmerkt zich door humor, scherpe observaties en een kritische blik op de samenleving. Hij beschrijft vaak het dagelijks leven van ouderen en de problemen waarmee zij te maken krijgen.

Het boek "Zolang er leven is" is het vervolg op het succesvolle "Pogingen iets van het leven te maken" en is in 2016 verschenen. Het werk van Hendrik Groen kan gezien worden als onderdeel van een bredere stroming binnen de Nederlandse literatuur die zich bezighoudt met het leven van ouderen en de problemen waarmee zij te maken krijgen. Deze stroming wordt wel aangeduid als de "ouderenliteratuur" en is ontstaan in de jaren '90 van de vorige eeuw. Hierin worden de problemen en uitdagingen van ouderen op een humoristische en kritische manier beschreven.

Beoordeling

Uit dit boek sprak me eigenlijk geen enkel stuk aan. Ik vond het best een klus om het boek uit te lezen, en ha hier ook moeite mee. Ik vond het verhaal niet per se slecht maar de schrijfstijl en vertelwijze spraken me niet echt toe.

Het boek valt te vergelijken met andere media in dagboekvorm, maar verder is de stijl en zijn de onderwerpen heel erg eigen van Hendrik Groen, en dus zou ik het niet meteen kunnen vergelijken met andere films of boeken

Ik zou het boek niet aanraden aan anderen aangezien ik er zelf weinig leesplezier uit heb gehaald. Ik denk dus ook dat mensen die mij voor recommandaties zouden vragen hier weinig aan vinden.

Recensies

<https://www.blikopdewereld.nl/recensies/4291-recensie-zolang-er-leven-is-hendrik-groen>

<https://www.playwatchread.nl/read/recensie-hendrik-groen-er-leven-is/>